[2018] 1 S.C.R. 171

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 157)

ਜਨਵਰੀ 11, 2018

[ਅਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿੱਖਿਆ / ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ - ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ - ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਂਖਵੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (MRC) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ- ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ - ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1. ਅਕਸਰ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ/ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਰੈਂਕਿੰਗ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਜਨਰਲ ਯੋਗ

ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਂਖਵਾ ਉਮੀਦਵਾਰ (MRC) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ MRC ਜੋ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7] [177- D-E]

ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(1992) Suppl. 3 SCC 217: [1992] 2 Suppl. SCR 454;** ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ **(1995) 2 SCC 745: [1995] 2 SCR 35 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

XXXXXX

2. ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦੇ ਹਨ: i. ਕੀ ਕੋਈ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਹੈ; 50ਵੀਂ ਸੀਟ ਦਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ MRC (ਭਾਵ 50 ਵੀਂ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ) ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੇ ਉਸਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ? ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ MRC ਦੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ MRC ਦੇ ਆਖਰੀ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 50%

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। [ਪੈਰੇ 7, 12 and 13] [178-F; 187- E, G]

ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਯਾਮੁਲ **(1996) 3 SCC 253: [1996] 2 SCR 695 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2010) 7 SCC 234: [2010] 6 SCR 698;** ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ **(1996) 6 SCC 36 [1996] 5 Suppl. SCR 696** - **ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।**

ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪੰਡਿਤ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **2012 (13) SCC 516: [2012] 11 SCR 87;** ਸਮਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਸਮਿਤੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2014) 14 SCC 745: [2013] 11 SCR 1124;** ਡਾ. ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ **(1998) 9 SCC 405 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

3. ਇੱਕ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ MRC ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। MRC ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਘੱਟ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਸੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, 50ਵੀਂ ਸੀਟ ਜੋ ਕਿ MRC ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਉਸਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਸੀਟ ਦੀ

ਚੋਣ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭਰੇਗਾ ਜੋ MRC ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 50% ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। [ਪੈਰੇ 14, 15] [188-E-G]

XXXXXX

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ 173

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1992] 2 Suppl. SCR 454	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 7
[1995] 2 SCR 35	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 7
[1996] 2 SCR 695	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 8
[2010] 6 SCR 698	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 9
[2012] 11 SCR 87	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 9
[2013] 11 SCR 1124	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 10
[1996] 5 Suppl. SCR 696	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
(1998) 9 SCC 405	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 157.

2016 ਦੇ ਸੀ. ਡਬਲਯੂ. ਜੇ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 16673 ਵਿੱਚ 2016 ਦੇ ਐਮ. ਜੇ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 3680 ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 28.10.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2018 ਦਾ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 158.

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ, ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ, ਬਿਲਾਲ ਖਾਨ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਹੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਿਧਾਰਥ ਗਰਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਰਨਿਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਭਾ ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਜੀਤਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਡੀ. ਐਸ. ਪਰਮਾਰ, ਗੌਰਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਪ੍ਰਤੀਕ, ਧਵਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਨਸੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਗੋਵਿੰਦ ਜੀ, ਰਣਬੀਰ ਯਾਦਵ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (Leave granted)

XXXXXX

2. ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2016 ਦੇ ਸੀ. ਡਬਲਯੂ. ਜੇ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 16673 ਵਿੱਚ 2016 ਦੇ ਐਮ. ਜੇ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 3680 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.11.1995 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ/ਬੀ.ਡੀ.ਐਸ ਅਤੇ ਪੀ.ਜੀ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

3. ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 226 (24) ਮਿਤੀ 14.11.1995 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਇਸ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੋ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ 50% ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਸੰਬੰਧਿਤ) ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ (ਸੰਬੰਧਿਤ) ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ (ਸੰਬੰਧਿਤ) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਖਰੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ (ਸੰਬੰਧਿਤ) ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੂਚੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕਣ ਅਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਂਖਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤਬਾਦਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸੂਚੀ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ 50% ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ 50% ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜੋ

ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

XXXXXX

ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਂਖਵੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (MRC) ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਜਿਹਾ MRC ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀਟ ਲੈਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਹੈ; ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, MRC ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀਟ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ MRC ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੀਟ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ MRC ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

"15. ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ (supra) ਅਤੇ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ (supra) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ: -

(i) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਰਾਹੀਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ।

(ii) ਇਹ ਅੰਤਰ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਆਮ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਨਖਾਹ ਪੈਮਾਨਾ, ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣਗੇ।

XXXXXX

(iii) ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ MRC, ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ MRC ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਉਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ MRC ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਸਿਰਫ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(iv) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ MRC ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ/ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਲਾਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ MRC ਦੇ ਸਥਾਨੰਤਰਣ ਕਾਰਨ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਜੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਭਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ”

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (a) ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਰਾਹੀਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ; ਅਤੇ (b) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਭਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ।

5. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਰਾਹੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ MRC ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।

XXXXXX

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ
[ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.] 177

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, MRC ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਟ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ, ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਚੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ MRC ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ MRC ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ 50 ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

7. ਅਕਸਰ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ/ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਰੈਂਕਿੰਗ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਂਖਵੇ ਉਮੀਦਵਾਰ (MRC) ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, 1992 Supp (3) SCC 217** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:

“ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਫਿਰਕੂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (supra) ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਰ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, **(1995) 2 SCC 745** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸੂਖਮ ਹੈ - ਕੀ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? "ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਹੈ" ਤਾਂ ਕਿਉਂਕਿ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ MRC ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

XXXXXX

ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਲ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀ. ਜੀ. ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ 100 ਸੀਟਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 50 ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 50 ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਹਨ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ X ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੈਂਕ ਨੰਬਰ 50 ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਕਟ-ਆਫ ਤੋਂ ਠੀਕ ਉੱਪਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਓਪਨ ਮੈਰਿਟ ਰੈਂਕ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, X ਇੱਕ MRC ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ, X ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ

ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, X ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, 50 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਦੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

i. ਕੀ X - MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ii. ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਹੈ; 50ਵੀਂ ਸੀਟ ਦਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ X -MRC (ਭਾਵ 50 ਵੀਂ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ) ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜੇ ਉਸਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ?

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ** (supra) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ 50% ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ MRC ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸੀਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸੀਟ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ MRC ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ MRC ਨੂੰ ਆਮ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੇ MRC ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਚ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਕੋਰਸ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

XXXXXX

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ
[ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.] 179

ਸ਼੍ਰੀ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਯਾਮੁਲ, (1996) 3 SCC 253 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ MRC ਜਿਸਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸੀਟ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸੀਟ ਲੈਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

"17... ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਓਪਨ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ। "

XXXXXX

ਸਾਲ 1996 ਤੋਂ ਹੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ MRC ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਓਪਨ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ **ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2010) 7 SCC 234,** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਕਾਰਨ MRC ਦੁਆਰਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 39 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"39. ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1992) Supp 3 SCC 217 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸਾਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ MRC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਉਪਲਬਧ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ (supra) ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ 'ਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

XXXXXX

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ
[ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.] 181

ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 2005 ਤੋਂ 2007 ਤੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਤੋਂ (5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਨਿਯਮ 16 (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ,

“16(2) ਸੇਵਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ MRC ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਖਾਲੀ ਸੀਟ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ:

"50. ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸੰਖੇਪ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ-:

i) MRC ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਨਿਯਮ 16 (2) ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੋਟੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਪੂਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਪੂਲ ਵਿੱਚ MRC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ii) ਨਿਯਮ 16 (2) ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੁਆਰਾ, MRC ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂ ਦਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੀ ਬਿਹਤਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਸਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਕਰੇ।

(iii) ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਨਿਯਮ 16 (2) ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ a) ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ b) ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਘੱਟ ਦਰਜੇ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈਆਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ।

XXXXXX

iv) ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ " OBC, SC/ ST ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ" ਜੋ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਰਲ/ਗੈਰ-ਰਾਂਖਵੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ

ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 16 (2) ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਵਾਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (1) ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 14, 16 (4) ਅਤੇ 335 ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।"

ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ (supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ** (supra) ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਉਪਲਬਧ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ **ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ** (supra) ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਇਹ **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ** (supra) ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਵੱਖਰਾ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ** (supra) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ. ਜੀ. ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ **ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ (**supra**)** ਵਾਂਗ UPSC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦਾਖਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੈਂਕ (ਭਾਵ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ) ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੇ, UPSC ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੈਂਕ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਲਾਭ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ UPSC ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ MRC ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਨਾ ਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ.. ਸਾਹ** (supra) ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। **ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ** (supra) ਦੇ ਪੈਰਾ 31, 32, 66 ਅਤੇ 67 ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

"31. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਯਾਮੁਲ (1996) 3 SCC 253) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰੱਖੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ
[ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.] 183

"32. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ UPSC ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੇਵਾਵਾਂ [ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੇਵਾ (IAS), ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ (IFS) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ (IPS)] ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹਾਂ

ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ IAS ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਜਨਰਲ ਸੂਚੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੇਠਲੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮਿਲਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਨਿਯਮ 16 (2) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ MRC ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕੋਟੇ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।"

"66. ਅਨੁਰਾਗ ਪਟੇਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਯਾਮੁਲ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ UPSC ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਉਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਕੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ MRC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, UPSC ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

XXXXXX

67. CAT ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਰਾਗ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਟੀ. ਐਲ. ਯਾਮੁਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ UPSC ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਰਾਹੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ UPSC ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ।

ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ** (supra) ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਆਭਾਸੀ ਪਰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, **ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ** (supra) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ **ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ** (supra) UPSC ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਆਲੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪੰਡਿਤ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2012 (13) SCC 516** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ **ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ UPSC ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

10. **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ** (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਤਾ **ਅੰਦੋਲਨ ਸਮਿਤੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2014) 14 SCC 745** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"22. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਮੇਸ਼ ਰਾਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ (MRC) ਜੋ ਲੋਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 (2) ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ (ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੋਟੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ MRC ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ. ਐਲ. ਯਾਮੁਲ (1996) 3 SCC 253 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।"

XXXXXX

... ...

"24. ਕਿਉਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖ਼ਰਚਾ ਨਹੀਂ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਫੜੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ **ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ, (1996) 6 SCC 36**, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"10. ਆਓ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ x ਸੀਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ X +5 ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਮ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 20 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੋਣ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚੋਣ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਫਿਰ ਸੀਟਾਂ ਦੇ x ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ

ਵਧੀਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਸਖਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ x ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬਾਕੀ 5 ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯਮਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 'ਵਿਵਸਥਿਤ' ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਇਹ 5 ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 5 ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ।"

XXXXXX

... ...

"12. ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਵਿਧੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।

13. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 20 ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਭੇਦਭਾਵ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 20 ਦਾ ਮਕਸਦ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਨੂੰ ਉਸ ਚੋਣ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਤਾਂ ਹੀ

ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਲਜ/ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਨਾਲ਼ ਚੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ (supra) ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਡਾ. ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (1998) 9 SCC 405** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ MRC ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀਟ ਚੁਣਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ **ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ** (supra) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। **ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ** (supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਧਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 07.02.1992 ਨੂੰ "ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ ਕਬੀਲਿਆਂ/ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ/ ਅਤਿ ਪਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ/ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ (ਦਾਖਲਾ) ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ" ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੁਧਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 11/K1-1022/91-K20 ("ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 20")। ਉਸ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਪੈਰਾ 6 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਥੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ

ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

XXXXXX

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਸ਼ਰਨ ਬਨਾਮ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ
[ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.] 187

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਪੀ. ਜੀ. ਦਾਖਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਮੁਕੱਰਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। **ਐਮ. ਨੀਤੀ ਚੰਦਰ** (supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਭਾਵ ਜਨਰਲ ਸੀਟਾਂ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ਼ ਨਾਲ਼ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ (ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪੈਰਾ 11 ਦੇਖੋ)।"

12. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ MRC ਦੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ MRC ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਫੜੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ MRC ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ / ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹਨ ਕਿ ਕੁੱਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲਿਆਂ ਵਿੱਚ MRC ਦੇ ਆਖਰੀ ਜਨਰਲ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

XXXXXX

13. **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ** (supra) ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ MRC ਜੋ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਇਸ ਲਈ MRC ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕਾਲਜਾਂ / ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ MRC ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਾਲਜ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, MRC ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਨਾਲ, ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

14. ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ, ਦੋਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

i) ਇੱਕ MRC ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ MRC ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ii) MRC ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਘੱਟ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸ ਕੋਲ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣ ਸੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, 50ਵੀਂ ਸੀਟ ਜੋ X-MRC ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਉਸਨੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਸੀਟ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਭਰੇਗਾ ਜੋ MRC ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 50% ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

15. ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 50% ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

16. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ** (supra) ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

17. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।



Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi